

ספון ומשפך. משפך ונפה - חינוך טוהר או אגואיזם

לקט מכתמים ואמרות מן המקורות

ערן שר¹, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

8. כל המשמיע קולו בשעת תלמודו, תלמודו מתקיים בידו, אבל הקורא בלחש במהרה הוא שוכח (רמב"ם, הלכות תלמוד תורה פרק ג הלכה יב).

9. לכל תלמיד חכם שער ונתיב חוכמה בפני עצמו (ר' יונתן אייבשיץ)

10. כשם שעץ קטן מדליק את הגדול כך תלמיד קטן מחדד הרב עד שיוציא ממנו בשאלותיו חכמה מפוארה (רמב"ם, הלכות תלמוד תורה פרק ה הלכה יג).

11. שבעה דברים בגולם ושבעה בחכם. חכם, אינו מדבר בפני מי שהוא גדול ממנו בחכמה ואינו נכנס לתוך דברי חברו ואינו נבהל להשיב שואל כעניין ומשיב כהלכה ואומר על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון ועל מה שלא שמע אומר לא שמעתי ומודה על האמת. וחילופיהן בגולם (משנה מסכת אבות פרק ה משנה ז).

12. כל תלמיד חכם שאין תוכו כברו אינו תלמיד חכם (ילקוט שמעוני תורה פרשת תרומה רמז שסח).

13. תלמידי חכמים כל זמן שמדקנים חוכמה מתווספת בהם. (קידושין קנב, ע"א).

14. מה אוהל זה אי-אפשר להתקיים בלא יתדות ובלא מיתרים, כך ישראל בלא תלמידי חכמים. (תנא דבי אליהו רבה).

15. יהי כבוד תלמידך חביב עליך כשלך, וכבוד חברך כמורא רבך, ומורא רבך כמורא שמיים (אבות ד).

1. ארבע מידות ביושבים לפני חכמים: ספוג ומשפך, משפך ונפה. ספוג - שהוא סופג את הכל, ומשפך - שמכניס בזה ומוציא בזה, משפך - שמוציאה את היין וקולטת את השמרים, ונפה - שמוציאה את הקמח וקולטת את הסולת (אבות ה).

2. יהיה כנרועה עמוקה שחוקקת את מימיה, וכקנקנה זפותה שמשמרת את יינה, וכספוג שהוא סופג את הכל (דרך ארץ זוטא, א).

3. חמש עשרה מידות נאמרו בתלמיד חכם, ואלו הן: נאה בביאתו, נאה ביציאתו, ערום ביראה, פיקח בדעת, חכם בדרכיו, כונס וזכך, מרבה להשיב, שואל כעניין ומשיב כהלכה, ומשיב על כל פרק ופרק דבר, הולך אצל חכם, ולומד על מנת ללמד, ועל מנת לעשות (דרך ארץ זוטא, ג).

4. ארבע מידות בתלמידים: מהיר לשמוע ומהיר לאבד - יצא שכרו בהפסדו, קשה לשמוע וקשה לאבד - יצא הפסדו בשכרו, מהיר לשמוע וקשה לאבד - זה חלק טוב, קשה לשמוע ומהיר לאבד - זה חלק רע (אבות ה).

5. אם ראית תלמיד שלימודו קשה עליו כברזל - בשביל משנתו שאינה סדורה עליו. מה תקנתו? ירבה בישיבה (תלמוד בבלי מסכת תענית דף ח עמוד א).

6. אם ראית תלמיד שלימודו קשה עליו כברזל - בשביל רבו שאינו מסביר לו פנים (תלמוד בבלי מסכת תענית דף ח עמוד א).

7. כל תלמיד חכם שאינו קשה כברזל - אינו תלמיד חכם, שנאמר (ירמיהו כ"ג) וכפטיש יפצץ סלע (תלמוד בבלי מסכת תענית דף ד עמוד א).

1. פרופ' ערן שר, ראש המרכז לאיכות ההוראה.